

Cooperació catalana

Setembre 2019

Any 40è

PVP 3,00 €



Fundació
ROCA GALÈS
CATALUNYA



Llegeix la revista mensual del cooperativisme català — rocagales.cat



Riuverd, agroecologia per a la inserció

Pàg. 10

Xavier López,
«Cal consolidar
aliances per avançar»

Pàg. 13

Sostenibilitat,
El paper de l'ESS en la
transició ecològica

Pàg. 18

La Selva,
experimentació
cinematogràfica

Pàg. 21

Prevenió de Riscos Laborals

Única cooperativa catalana acreditada
com a Servei de Prevenió Aliè



99%

de renovacions
anuals

9,1

valoració dels
nostres clients

15

anys fent
prevenió

- Salut i benestar des de la integració de la prevenió a la producció
- Eficàcia, adaptabilitat i implicació al servei del desenvolupament de les empreses
- Un model de treball flexible en base a normes internacionals de qualitat



www.sepra.cat



ASSIGEM
SERVEIS EMPRESARIALS

Assessorament i gestió integral especialitzada en
**COOPERATIVES, FUNDACIONS
i ENTITATS NO LUCRATIVES**

- Comptabilitat, aplicació Pla Comptable, seccions, tancament, Comptes Anuals.
- Obligacions tributàries, Declaracions periòdiques, Impost Societats, Requeriments, Inspeccions, etc.
- Nòmines, Seguretat social, problemàtica laboral, sancions, acomiadaments, etc.
- Temes socials, Assemblees, seccions, constitució i canvis en òrgans d'administració, mediació en situacions conflictives, etc.
- Temes jurídics, contractes, adaptació estatuts, revisió de la gestió tributària, regularització Registres: Cooperatives, Propietat, etc.

PROTECCIÓ DE DADES, Document de Seguretat, inscripció Agència Protecció de Dades

ASSIGEM Serveis Empresarials, SccL
Girona, 38, 1r 2a - 08010 Barcelona
Tel. 932 652 285 - Fax 932 325 613

www.cronda.coop

1 de cada 4 catalans i catalanes de més de 16 anys treballa, compra o participa en una cooperativa

Al Col·lectiu Ronda apostem perquè el centre de l'economia siguem les persones

Al servei de les cooperatives i l'economia social

Assessorament, gestió i suport a l'administració d'empreses cooperatives, fundacions i organitzacions sense ànim de lucre en l'àmbit laboral, comptable, fiscal, econòmic i de consultoria especialitzada

ASSESSORAMENT JURÍDIC COMPROMÈS

 **Col·lectiu Ronda**

Segueix-nos a les xarxes



@rocagales



/FundacioRocaGales.5



rocagales.cat

Editora: Fundació Roca Galès

Redacció i administració:

Aragó, 281, 1r 1a 08009 Barcelona
Tel. 93 215 48 70 - cc@rocagales.cat
www.rocagales.cat

Coordinació: Agnès Giner.

Consell assessor: Miquel Corna, Enric Dalmau, Agnès Giner, Carla Liébana, M. Lluïsa Navarro, Xavi Palos, Montse Pallarés, Jordi París, Joseba Polanco, Ricard Pedreira, Esteve Puigferrat i Olga Ruiz.

Els autors són responsables dels articles signats. Ni la direcció de la revista ni els editors comparteixen per força les opinions que puguin reflectir els textos aquí inscrits

Foto portada: Riuverd, SCCL.

Disseny, maquetació i impressió:

L'Apòstrof, SCCL, i Cevagraf, SCCL.

Dipòsit legal B-22.823/80

ISSN 1133-8415.

Aquesta revista ha estat impresa en paper ecològic.



 **Generalitat de Catalunya**

Sumari

04

TORNAVEU

Núria Vallano

05

EDITORIAL

El gran repte de la transició ecològica

06

NOTICIARI.

Agnès Giner.

09

COOPERATIVES DE CATALUNYA

La gestió de les cooperatives per a un treball digne
Confederació de Cooperatives de Catalunya.

10

LES NOSTRES COOPERATIVES

Riuverd
Pep Valenzuela.

13

L'ENTREVISTA

Xavier López
Montse Pallarés.

16

MEMÒRIA COOPERATIVA

Preservació de memòries: la col·lecció de vídeos «Ramon Perera»
Montse Pallarés.

18

SOSTENIBILITAT

Impulsant la transició ecològica des de l'ESS
Eva Vilaseca.

21

ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA

La Selva, Ecosistema Creatiu, SCCL
Ricard Pedreira.

24

SALUT

Disfunció craniomandibular
Carles Ametller.

27

RESSENYA

Pensar i (re)descobrir el món de la mà d'un bandit
Núria Càrcamo.



Un parell de preguntes (que són tres) a:

Núria Vallano i Noés

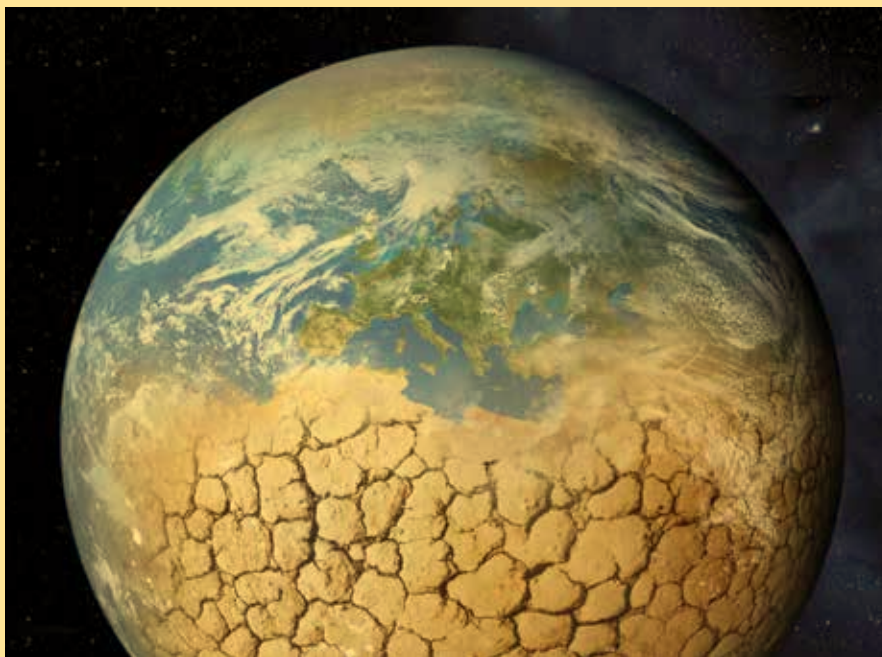
(Barcelona, 1962), intèrpret de conferències

Em sembla atractiu del cooperativisme, que és una forma democràtica de treball, amb una estructura totalment horitzontal, que permet sumar esforços i tirar endavant projectes que serien inviablès a títol individual.

No tot em convenç del cooperativisme, tot té la cara i la creu. Precisament aquesta democràcia absoluta, que tot es voti per majoria, etc., a vegades crea entrebancs i fa que les coses funcionin amb menys agilitat de la desitjada.

Vaig crear la cooperativa Koinós, SCCL, l'any 2000 perquè un company advocat, que també està una cooperativa, em va explicar tots els avantatges que suposava, tant per a la feina com en l'àmbit jurídic, vaig comprovar que li anava molt bé i em vaig decidir. Han passat 19 anys i les coses funcionen.

El gran repte de la transició ecològica



L'escletxa per frenar l'escalfament global s'està tancant ràpidament. La ciència ens diu que la societat mundial ha de deixar d'emetre emissions de CO₂ a l'atmosfera el 2050, fet que també es coneix com a *descarbonització de la societat*. I els estats d'arreu del món s'han compromès amb aquest objectiu amb la ratificació de l'Acord de París.

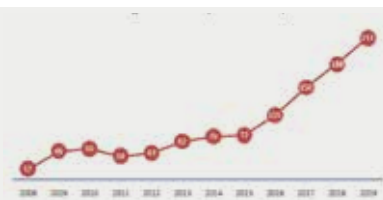
Això significa que, a curt termini, cal fer canvis sense precedents per reduir la demanda energètica, deslliurar-se dels combustibles fòssils i ajustar els nostres patrons de producció i consum causats pel capitalisme i el seu creixement desbocat. La mateixa ciència ha demostrat que aquests canvis són tècnicament i econòmicament possibles, i que si s'impulsen amb polítiques i accions adequades, aniran en sintonia amb l'assoliment dels objectius de desenvolupament, com l'erradicació de la pobresa i les desigualtats, tant a escala local com global.

La transformació requereix, doncs, adreçar les deficiències estructurals de la nostra societat i vetllar per una transició –ecològica, energètica, alimentària– justa, que no deixi ningú enrere. Una condició habilitant imprescindible per assolir els canvis necessaris és una efectiva cooperació i coordinació en tots els àmbits, entre estats, entre segments de l'economia, entre persones: cooperació a escala internacional, que permeti que els recursos financers, la tecnologia i la innovació estiguin al servei d'una economia sostenible i regenerativa; i cooperació entre actors, que permeti trobar alternatives al model insostenible de vida que domina actualment en molts indrets, especialment als països occidentals.

L'alternativa per a una societat que no exploti les persones ni el planeta passa per l'economia social i solidària: democratització econòmica i transició ecològica han d'anar de la mà. Aquest és el nostre gran repte.

Foto: Arxiu

RÈCORD DE PARTICIPACIÓ AL BALANÇ SOCIAL 2019 DE LA XES



Enguany la Xarxa d'Economia Solidària (XES) ha tancat la seva campanya de Balanç Social 2019 «Ensenya el cor» amb 231 organitzacions de l'economia social i solidària (nombres encara provisionals, subjectes a les revisions tècniques dels balanços). Això significa un augment de participació del 23% respecte a l'any passat, en què n'hi van participar 188. Així, el balanç social de la XES del 2019 ha batut el rècord i la tendència és que hi ha més organitzacions que aposten per la transparència, l'autodiagnosi i el compromís social i ambiental.

Del total, 107 entitats han fet el balanç social en la seva modalitat

bàsic i 124 la modalitat completa. Els sectors amb més entitats representades són l'educació i recerca (23%), l'alimentació (11%), la cultura i oci (11%), la salut i cures (10%) i l'habitatge i la gestió de l'entorn (9%).

De les 231 organitzacions participants, la meitat (51%) són cooperatives; el 24%, associacions, i l'11%, fundacions.

La comissió de balanç social de la XES valora, en funció dels criteris d'economia solidària, quines entitats aproven el balanç social. Aquelles que hagin superat els criteris establerts, apareixeran al catàleg

d'organitzacions que formen el mercat social, que cada any va ampliant el ventall de productes i serveis que formen part de l'àmbit de l'ESS, i tindran a la seva disposició el segell del balanç social i, si ho volen, una infografia i un informe de recomanacions de millora.

Amb l'anàlisi de resultats d'aquestes organitzacions es farà l'*Informe del mercat social català*, una fotografia actualitzada de l'estat del mercat social i de l'economia solidària a Catalunya que la XES preveu presentar a la VIII Fira d'Economia Solidària de Catalunya, a finals d'octubre d'enguany.

FETS, 20 ANYS PROMOVENT LES FINANCES ÈTIQUES I SOLIDÀRIES

Finançament Ètic i Solidari (FETS) va celebrar el passat 13 de juny el seu 20è aniversari amb una festa a l'Institut d'Estudis Catalans per commemorar dues dècades promovent les finances ètiques i solidàries.

En primer lloc es va celebrar l'assemblea general d'entitats sòcies –entre les quals hi ha la Fundació Roca Galès, editora d'aquesta revista–, on es va presentar i aprovar el Pla estratègic de FETS que marca les properes línies d'acció prioritàries per als propers 3 anys (2020-2023) i la Memòria 2018.

A continuació va tenir lloc l'acte commemoratiu i un sopar pica-pica per celebrar l'aniversari de l'entitat, juntament amb les entitats sòcies i persones amigues, col·laboradores i companyes de l'economia social i solidària, les finances ètiques i l'acció social. FETS, que aplega en l'actualitat una trentena d'entitats, va voler reunir totes les persones que han format part de la història de l'entitat aquests anys de trajectòria.

Maite Codina va fer de conductora de l'acte donant pas a diferents persones clau de la vida de FETS, que van explicar per què ha estat important la tasca de l'entitat durant aquests

20 anys i què li demanen que faci a partir d'ara. A l'acte van parlar alguns dels presidents i coordinadors de l'entitat d'aquests anys: Oriol Alsina, Quim Sabater, Arcadi Oliveres, Josep M. Gasch, Jordi Via i Jordi Marí.

L'actual presidenta de FETS, M. Antònia Bartolí, va llegir alguns poemes acompanyada a la guitarra per Albert Gasch.

A més, durant l'acte es podia visitar una exposició amb la història de l'entitat amb imatges i una cronologia. Moltes felicitats companyes!

Més info:
www.fets.org

FETS 20 anys promovent les finances ètiques i solidàries





ITINERÀNCIA DE L'EXPOSICIÓ «CATALUNYA, TERRA COOPERATIVA»

Després de romandre al Museu d'Història de Catalunya i a Mataró a Can Marfà - Museu de Mataró, va viatjar a la Sala El Refugi de Badalona (pl. de la Vila, s/n) fins al 31 d'agost.

Mentrestant, la versió portàtil i lleugera de l'exposició va visitar l'Escola d'Estiu de la XES, a Mura el 6 de juliol; el Festival de l'Economia Social i Solidària Rural de Vallfogona de Ripollès, el 31 d'agost; per quedar-se a Ripoll del dia 1 al 16 de setembre.

Després viatjarà al Prat de Llobregat, acompanyant el Festival Esperanzah!, on romandrà durant el cap de setmana de l'11, 12, i 13 d'octubre. Posteriorment «Catalunya, terra cooperativa» es presentarà a la Fira d'Economia Solidària de Catalunya (FESC) 2019, al recinte Fabra i Coats de Sant Andreu de Barcelona, durant els dies 25, 26 i 27 d'octubre.

L'exposició «Catalunya, terra cooperativa» presenta a través d'un recorregut per l'ahir, l'avui i el demà de les pràctiques cooperatives, el cooperativisme i l'economia social com a eines útils i vàlides per a la generació d'alternatives a la societat actual, superant la visió del cooperativisme com una pràctica obsoleta del passat.

Organitzada per la Comissió de Memòria Històrica i Prospectiva de la Fundació Roca Galès, amb l'assessorament del Museu d'Història de Catalunya, el comissariat ha estat a càrrec de Marc Dalmau (La Ciutat Invisible, SCCL) i d'Antoni Gavalda (Fundació Roca Galès). El disseny i la producció estan realitzats per la cooperativa Tat Lab.

Més info: www.rocagales.cat i biblioteca@rocagales.cat

ESCOLA D'ESTIU DE LA XES



El passat 5, 6 i 7 de juliol va tenir lloc l'acte principal de l'Escola d'Estiu de la Xarxa d'Economia Solidària (XES) després d'activitats descentralitzades arreu del territori durant el mes de juny.

La trobada va tenir lloc a l'alberg Els Caus de Mura i va girar al voltant de com fem front al capitalisme de plataforma des de l'economia solidària. Es va abordar el tema des de diferents perspectives com ara l'acció comunitària, el desenvolupament de mercat social, la comunicació, alternatives agroecològiques i possibles aliances per fer-hi front.

Van ser tres dies en què el format i l'entorn privilegiat de Mura van facilitar la formació i reflexió a la vegada que es va promoure la coneixença entre les participants i els projectes respectius. En definitiva, un espai d'enfortiment, aprofundiment i reafirmació de l'economia solidària a Catalunya per fer fronts als nous reptes que planteja el capitalisme.

HOMENATGE A JOAN PEIRÓ I BELIS EN MOTIU DELS 77 ANYS DEL SEU AFUSELLAMENT

El passat 24 de juliol va ser el 77è aniversari de l'afusellament del líder anarcosindicalista i cooperativista Joan Peiró i Belis (Hostafrancs, Barcelona, 1887- Paterna, València, 1942).

Joan Peiró, condemnat pel règim franquista, destacat dirigent de la CNT a escala catalana i espanyola, director de la cooperativa Cristalleries de Mataró, ministre d'Indústria de la II República, el 1989 va ser declarat Fill adoptiu de la Ciutat de Mataró a títol pòstum per l'Ajuntament, que enguany li ha atorgat la Medalla de la Ciutat.

Els actes d'homenatge van tenir lloc, com sempre, davant la seva tomba al cementiri dels Caputxins de Mataró i enguany va incloure una part dedicada a recordar a la seva filla Guillermina Peiró i Olives, que ens ha deixat aquest 2019; l'ofrena floral, i la participació musical de Carlos Delgado.

Enguany, a més, al vespre es va encendre el monument en record i memòria de Joan Peiró i Belis i altres lluitadors assassinats pel franquisme que fou inaugurat l'any passat, obra de l'artista Martí Anson i va comptar amb la participació del cantautor Pau Alabajos.

CAP AL FÒRUM SOCIAL MUNDIAL DE LES ECONOMIES TRANSFORMADORES



El Fòrum Social Mundial de les Economies Transformadores (FSMET) va definir el nou comitè coordinador en la reunió celebrada el 18 i 19 de juliol a Barcelona amb representació de xarxes internacionals de les economies transformadores. El nou comitè coordinador substitueix i amplia a l'anterior grup impulsor (format per REAS, RIPESS i la XES).

També es va resoldre la creació de diferents comissions de treball, que es vincularan amb el comitè coordinador i rebran suport de l'equip tècnic.

A més de l'estructura, a la reunió hi va haver diferents espais per imaginar com podria ser l'FSMET 2020, tenint en compte criteris com la diversitat o l'equilibri (de gènere, ètnic, etc.).

Per una banda, es van presentar diferents propostes per a les activitats del Fòrum: espais tipus àgora amb tallers i micro-xerrades, visites guiades a diferents projectes transformadors, espais autogestionats, espais de participació virtual, espais de creativitat, espais per a mapeigs, fòrum infantil, escoles d'activisme, espais intergeneracionals, i fins i tot un joc d'*escape room* basat en les economies transformadores.

D'altra banda, es va plantejar que totes aquestes activitats conflueixin en un gran acte de visibilització central, el qual les persones participants van imaginar com una fira o exposició, accions descentralitzades, mobilització virtual, un gran sopar popular al carrer o diferents manifestacions per la ciutat, a més d'activitats prèvies a l'FSMET en diferents regions.

També es van tenir en compte als diferents actors que cal implicar en el procés i que fins ara han tingut poca participació. Tot aquest esforç d'imaginació, creativitat, planificació i estructura és només el primer pas: l'FSMET el construïm entre totes!

Tota la info a: <https://transformadora.org>



TECNOFESC 2019: LA TECNOLOGIA HA CANVIAT! I TU, A QUÈ JUGUES?

Per quart any consecutiu, diverses iniciatives que aborden la tecnologia i la informàtica des de criteris d'economia solidària s'han organitzat en un espai propi en el marc de la Fira d'Economia Solidària de Catalunya (FESC): la TecnoFESC!

L'espai TecnoFESC agruparà estands d'empreses i entitats d'aquest àmbit i acollirà tallers relacionats amb la sobirania tecnològica i informàtica. A l'espai TecnoFESC s'ofereixen activitats divulgatives i de servei amb criteris d'economia solidària. Es donen a conèixer les alternatives que hi ha relacionades amb la informàtica, les telecomunicacions i la producció en línia per esquivar el control monopolístic i frenar la depredació de recursos i drets humans lligada al consumisme d'aparells electrònics.

A la TecnoFESC s'aprèn ràpidament com promoure les telecomunicacions obertes, lliures i neutrals; la gestió sostenible i la revaloració dels equips informàtics i la compra pública responsable d'equips electrònics per millorar les condicions de treball als països productors. S'hi coneixen els proveïdors de serveis tecnològics de l'economia solidària i els impulsors de la producció tecnològica en procomú, i es comprèn l'ús estratègic de les telecomunicacions per al desenvolupament de la justícia social. S'hi troben també punts de reciclatge de material informàtic per abordar la problemàtica de l'obsolescència programada des de la solidaritat.

Aquesta iniciativa està coordinada per SETEM Catalunya, i organitzada també per Andròmines, Colectic, Col·lectivaT, CoopDevs, eXo, Jamgo i Pangea. També hi participen altres entitats i empreses del món de la tecnologia i la informàtica

Més info: <http://fesc.xes.cat/fira/tecnofesc>

LA GESTIÓ DE LES COOPERATIVES PER A UN TREBALL DIGNE

Confederació de Cooperatives de Catalunya
@cooperativesCAT

El passat mes de juliol vam celebrar, com cada any, el Dia Internacional de les Cooperatives i des del Consell Rector de la Confederació de Cooperatives de Catalunya es va difondre una sèrie de reflexions que, al nostre entendre, són cabdals per impulsar les idees que han de formar part de la planificació del proper 2020. Aquestes reflexions exigeixen un treball permanent, per part de les cooperatives de totes les branques, per compatibilitzar el fet de posar la persona permanentment al centre de l'empresa i incorporar-la de manera natural a la gestió de l'activitat.

A la nostra societat, l'ocupació és en si mateixa un element fonamental per a la independència i la integració de les persones. El cooperativisme, com a model socioeconòmic, porta intrínsec el creixement econòmic amb l'ocupació digna com a eix vertebrador; entenent que com a motor de l'economia social i solidària, la persona és el centre de l'activitat.

Les cooperatives som organitzacions autònomes i independents, gestionades

democràticament per les persones sòcies, que participem activament en la fixació de les polítiques d'actuació i en la presa de decisions. Aquesta naturalesa i predisposició, però, no ens pot suposar un estalvi en l'esforç, sinó un compromís per no perdre la nostra pròpia definició i valors. No és difícil que les dinàmiques de l'activitat puguin distreure'ns de la necessitat primària de cuidar-nos i de mantenir el nostre posicionament envers les cures, el feminisme i l'ecologisme, conceptes que entenem que van associats a la dignitat del treball, dins de l'equilibri global.

Ens exigim, doncs, més enllà de les condicions bàsiques de la seguretat i la salut laboral i els seus condicionants legals. Ens posicionem amb una mirada àmplia dins del concepte que comporta el benestar de les persones i de les organitzacions, sota criteris d'anàlisi i de millora contínua a partir del coneixement generat i de les condicions generals del sector d'activitat que pertoquin. Enfocaments que ens porten a entendre la flexibilitat i la conciliació laboral com a elements eminentment positius per a les relacions, el desenvolupament personal i la salut.

Sumem a aquesta percepció de benestar i dignitat en el treball, criteris d'equitat en les forquilles salarials, en la paritat, en la presa de decisions i les responsabilitats. Les cooperatives som entitats en què no existeixen els nivells de desigualtat que trobem en les societats d'essència mercantil.

L'estabilitat dels llocs de treball deriva de la implicació de les persones amb els projectes cooperatius respectius i la voluntat de les cooperatives de comptar amb persones compromeses, apostant per mantenir el coneixement i l'experiència, i generant sinergies que comporten la reducció de la temporalitat i la precarietat laboral.

El treball digne és un lema, per tant, que ens permet reivindicar el cooperativisme com a resposta orgànica a la necessitat de generar llocs de treball dignes, pas per a la transformació de la societat de les desigualtats en la societat de les persones.



Riuverd, cooperativisme i agroecologia per a la inserció sociolaboral al Solsonès

Pep Valenzuela
@pepvalenzuela

Bucòlic i pastorívol, però no tant. Els efectes dels grans processos econòmics són globals i arriben arreu. La proposta de Riuverd Cooperativa d'Inserció Sociolaboral és, entre d'altres, una resposta als estralls produïts per la darrera crisi financera en un entorn rural com és el de Solsona i comarca.



Després d'un temps com a director de la Unitat d'Escolarització Compartida (per a alumnat de secundària amb necessitats educatives especials de Solsona), Jordi Corbera, format en educació social; Xavier Rendé, especialista en jardineria, i Javier Fernández, en cuina, decidiren posar en marxa un projecte d'inserció sociolaboral a la ciutat i la comarca.

«Abans de la crisi, alguns joves acabaven amb èxit, altres s'anaven a treballar de manobre i guanyaven molts diners en poc temps», explica en Jordi, «però amb la crisi això es va acabar; tot un jovent va quedar a l'estacada. Vam pensar de donar sortida a aquesta necessitat». La tardor del 2014 neixia oficialment Riuverd, després d'haver començat uns mesos abans tot aprenent i fent proves.

En aquest poc temps, però, el perfil de les persones ateses ha canviat, «ara no són només joves en risc d'exclusió –informa–; n'hi ha més adults, aturats de llarga durada, persones migrants i tot un seguit de situacions diferents... cada persona

és un cas –emfasitza– i això demana més preparació i propostes a l'hora de pensar solucions».

Un altre canvi o, més aviat, situació no prevista, recorda en Jordi: «pensàvem que, per dir-ho ràpid, amb 4 melmelades i 4 jardins tiraríem endavant. Però la realitat és que, no és prou venir del món social i tenir objectius socials, l'empresa ha de funcionar com a empresa i és un repte important al qual no estem acostumats». Assegura que «la part més difícil ha estat aquesta, que això sigui sostenible, tenir prou producció, prou venda i comercialització».

En el projecte original hi havia treball i formació en jardineria, horta, cistelles d'aliments i elaboració de melmelades i salses; després, obriren també una botiga al centre de la ciutat per distribuir les cistelles i vendre producció pròpia i d'altres grups i productors individuals. L'hort, però, tot i la «funció molt pedagògica i terapèutica, no és un punt fort de moment», explica.

Al camí es va quedar un projecte de menjadors escolars. La demanda hi era, de tres escoles que volien di-



nar diferent: producte ecològic i de proximitat, recorda en Jordi, uns 150 o 200 menús diaris; «però no vam trobar la cuina o la inversió i condicions per fer-ho –es plany encara–, després de tenir tots els números i d'haver parlat amb tothom. El projecte va quedar aparcat, però encara hi pensem i no hem desistit», alerta.

Tot i que ja no juga un paper rellevant, l'hort omplí les primeres cistelles de verdura i va permetre l'elaboració de les primeres melmelades: de carbassó i llimona, pebrot verd, «que era el que teníem a l'hort». Explica en Jordi que, «però, vam descobrir aviat que no podríem tenir prou producció». Però sí que era viable fer les melmelades amb altres productes, i també hi havia una demanda de cistelles; de fet, es va crear un primer grup de 10 consumidores. Ara són entre 50 i 60 les cistelles setmanals, de verdura i fruita, principalment; de productors de Solsona, Cabrianes, Castellbell i el Vilar, i completen amb productes de Mengem Bages (Frescoop). Prioritat: temporada, proximitat i ecològic.

La matèria primera de les melmelades prové, bàsicament, d'un supermercat de Solsona amb el qual van fer un acord que permet l'aprofitament i no malbaratament d'aliments. Fan les melmelades típiques: maduixa, préssec, albercoc, taronja i cirera, entre d'altres; i també dues de creació pròpia que estan potenciant molt: carbassó amb llimona, poma amb ceba i vi de xerès; a més de les salses quetxup i picant. La diferència de les melmelades Riuverd, destaca en Jordi, és que tenen molt poc sucre, i aquest és de canya integral ecològic.

La botiga, que fa un any aquest agost, és un altre èxit. A més de punt de referència de les cistelles, és espai de cooperació amb la cooperativa Biolord, amb la Menestralla (col·lectiu d'artesans), Territori de Masies, Terra de Profit, Empresaris del Solsonès, «un espai on es visualitza el que es fa a la comarca». Amb una caixa mensual que pot rondar els 2.000 euros, obre tot l'any, ajustant els dies i horaris segons l'estació, i està a càrrec d'una noia d'inserció. El local és de lloguer.

En redactar aquest reportatge, hi ha tres persones amb el contracte d'inserció, a la botiga, a jardineria i a melmelades. El nombre habitual de contractes està entre 3 i 5. Arribades des de serveis socials, Riuverd els fa un contracte de treball. S'estableix un pla de forma conjunta amb cada persona, amb treball i formacions a Riuverd i fora, com és el cas d'acabar l'ESO, els cursos de català o de carnet de conduir, «busquem que cada persona faci alguna cosa per millorar les seves competències

“

«Treball i formació en jardineria, horta, cistelles d'aliments i elaboració de melmelades i salses; després, obrir la botiga.»



La Botigueta de Riuverd al centre de Solsona.

personals i professionals, que quan acabi estigui millor que quan va arribar». El màxim de temps que poden estar és de 3 anys.

En relació amb les finances, en Jordi afirma: «no devem res a ningú, a cap entitat». Van començar amb la seva capitalització de l'atur i l'aportació de socis dels altres dos companys, 1.000 euros cada un. I una subvenció de l'Obra Social de la Caixa per a projectes d'emprenedoria. «Crec que hauríem anat endavant igual, però aquests 25.000 euros van fer bon servei», declara. El local ja el tenien, és el terreny i masia llogats on viu en Jordi, que van condicionar i arreglen a poc a poc: l'obrador, magatzem, oficina.

El primer any, però, el van passar sense que els socis tinguessin cap remuneració. De fet, aquí van perdre en Javi, que degut a aquesta inestabilitat va haver de buscar-se una altra solució. Fins avui, encara són 2 socis només. Després, a poc a poc han normalitzat la remuneració. En Xavi fa mitja jornada.

En aquest temps han tingut més de 20 persones. «L'èxit de la inserció és que trobin feina i normalitzin la

seva situació», declara en Jordi. Des d'aquesta perspectiva, afirma que amb la meitat de la gent han tingut un èxit absolut i, amb l'altra, un èxit relatiu; o sigui, han fet alguna formació i treballat, però no han trobat feina després. La gent és tota de Solsona i rodalia, tant autòctons com d'altres orígens, un 50 % de cada.

Un paper important de Riuverd a Solsona és el «pedagògic», destaca en Jordi. Difonent l'ESS i valors mediambiental, hàbits saludables, sostenibilitat, eliminació del plàstic, entre d'altres. La relació amb el món cooperatiu, moviments socials

i administracions a la comarca és gran. «Som molt coneguts, i estem al Consell Supramunicipal de Serveis Socials, a la Taula d'ocupació comarcal, al Solsona CO, etc., en totes aquestes mogudes amb les administracions».

Així també, destaca el projecte Singulars amb Biolord cooperativa (cultiu de pomes de muntanya), que aposta per donar feina a persones en lloc de màquines. De moment, ha estat una mena de prova, «si el projecte de Biolord creixés més encara cap a altres comarques, podria guanyar en totes les dimensions», assegura.

Aquest estiu, creen una cooperativa: Territori de Masies Coop, arran d'un altre projecte Singulars, partint d'una associació que ja funcionava al baix Solsonès treballant cultura, turisme rural, pagesia, productors artesans i turisme actiu, amb uns 20 socis inicials: de consum i col·laboradors, de serveis i pagesos. Riuverd participa i col·labora també en activitats sobre qüestions socials, com infants i joves no acompanyats, reconeixement LGTBI i altres. Són cooperativa federada i formen part de la XES.

“**«La botiga, punt de referència de les cistelles, és espai de cooperació i on es visualitza el que fan entitats de la comarca.»**

Un personatge històric que voldries conèixer: triar una cosa és difícil. No obstant això, tenint en compte el tema que tractem, voldria conèixer els pioners de Rochdale, que van ser innovadors disruptius en el seu temps. Potser ens estirarien les orelles i ens dirien que hem de cooperar i ser més ambiciosos col·lectivament.

Una lectura imprescindible: Moltes!!! Va, vinga, una a l'atzar: el llibre de poemes *Estimada Marta*, de Miquel Martí i Pol.

Un perfil de Twitter que no pots deixar de seguir: ara mateix crec que no estic prou enganxat amb cap perfil.

No podries viure sense: Anar a la muntanya i fer cims, especialment al Pirineu

Encara tens pendent: tantes coses!

El cooperativisme és... un model empresarial per al segle XXI, si els cooperativistes ens adaptem als reptes i cooperem per tenir impacte; en cas contrari, podem esdevenir irrellevants.



Xavier López

**Una trajectòria
marcada per
les aliances i la
intercooperació**

Xavier López porta més de 25 anys treballant en empreses cooperatives i de l'economia social. Entre el 2006 i el 2010 va ser director del Grup Clade i l'any 2011 va ser nomenat director general d'Economia Social i Cooperativa i Treball Autònom de la Generalitat de Catalunya. Quan va deixar la Fundació Ampans, va entrar com a director de desenvolupament a la Fundació Ampans i des de maig del 2019 és director-gerent de la Fundació Oncolliga.

Montse Pallarés
@montpallares

66

«És interessant i important potenciar i promoure aliances més intenses, fins a la fusió, si s'escau.»

Quins són els teus inicis en el cooperativisme?

Tota la meua trajectòria professional ha estat vinculada al cooperativisme i a l'economia social. De tot el meu recorregut en el món del cooperativisme sí que m'agradaria destacar especialment la feina feta a la Federació de Cooperatives de Treball, quan es va fer la fusió de les dues federacions que hi havia amb anterioritat (la Federació de Cooperatives de Treball Associat de Catalunya —FC-TAC— i la Federació Autònoma de Cooperatives de Treball Associat —FAC-TA—). És una de les coses de les quals em sento més satisfet. Vam aconseguir que hi hagués una única federació de cooperatives de treball, i paral·lelament vam constituir a Vilanova i la Geltrú una cooperativa d'habitatges que es deia i que es diu Grup Qualitat. L'any 1989 vam crear aquesta cooperativa, amb l'objectiu de crear una empresa orientada a la promoció d'habitatge assequible. La cooperativa ha dut a terme projectes molt rellevants. Al Grup Qualitat sempre havíem tingut la inquietud de promoure un grup cooperatiu. Per molts motius. Perquè ens sentíem *mondragorians*, sense cap mena de dogmatisme, inspirats pel model del cooperativisme basc. Aquest model té bàsicament dos grans vectors, per una banda parlen d'empresa cooperativa (la cooperativa és una empresa, l'empresa és el substantiu amb independència de la forma jurídica i cooperatiu és l'adjectiu) i el segon gran vector de Mondragón és la cooperació. Hi ha la convicció que les cooperatives que es troben aïllades ho tindran bastant cru i que cal la cooperació entre elles per tirar endavant. Al cap i a la fi, Mondragón no deixa de ser un conglomerat d'empreses cooperatives de diferents sectors que estan disposades a cooperar entre

elles. Salvant les distàncies, que són moltes, el grup Clade el que pretenia era això mateix.

I què creus que va representar la consolidació del grup Clade com a grup cooperatiu català? Perquè és el primer grup cooperatiu que es crea a Catalunya...

Jo crec que vam llançar un missatge i una imatge del cooperativisme a casa nostra: i era que el cooperativisme podia tenir impacte, que podia actuar en diferents sectors d'activitat i justament que les cooperatives són empreses. De vegades s'identifica només com a empresa l'empresa mercantil, quan les empreses cooperatives ho són de la mateixa manera.

En segon lloc, el naixement del grup Clade també va posar sobre la taula la importància del fet de cooperar per aconseguir les nostres fites, de ser capaços d'assolir coses que individualment o és complicat arribar-hi o, senzillament, impossible. El Grup Clade comptà des del seu començament amb una visió oberta i integradora del concepte d'economia social, al grup no només hi ha cooperatives, sinó que s'hi troben altres formes de l'economia social, com poden ser les fundacions, perquè s'incorpora aquesta visió de sentit ampli. A l'economia social, és cert que hi ha experiències molt heterogènies, però hi ha alguns elements en comú i són entitats i organitzacions que no es mouen pel capital i que tenen un propòsit o bé cap als seus socis o bé cap als col·lectius que atenen. I en aquest ventall hi ha, per descomptat, les cooperatives, en totes les seves branques; hi ha les mutualitats de previsió social, hi ha fundacions i associacions amb activitat econòmica i també, independentment de la seva forma jurídica hi ha empreses d'inserció, centres de treball, etc.

I aquest seria el vincle entre fundacions i economia social, per exemple?

Sí, sí, podria ser. Els models d'economia social s'han desenvolupat de formes diverses en cada país i aquí a Catalunya tenim tot el món de les fundacions i associacions vinculades a l'atenció a les persones i que formarien part del que diuen el tercer sector social. És un fet molt característic. La gent s'organitza per prestar servei i donar atenció a persones i ho fan en forma d'associacions, de cooperatives, etc.

Tu vas ser director general de Cooperatives, ara que ja fa temps que ho vas deixar, ens pots explicar com es veu l'economia social des de l'altra banda, des de l'administració pública?

Va ser un fet molt casual, no havia estat mai al sector públic, ni en un govern, concretament en el govern de la Generalitat, i sento molta satisfacció d'haver pogut servir al meu país, de manera temporal, durant els cinc anys que vaig ocupar el càrrec. L'experiència és positiva, va ser, però, una etapa molt dura perquè va coincidir amb la fase més aguda de la crisi a l'administració. Tot i que amb les limitacions que teníem, van procurar fer el màxim. Es va fer la nova llei de Cooperatives, per exemple. I pel que deies de veure les coses des de l'altra banda, estaria molt bé que les persones poguessin veure tant la banda del sector privat com la banda del sector públic, això ens ajudaria a tenir una mica més d'empatia i a eliminar prejudicis. Tot i que és veritat que l'administració i el sector públic s'haurien de transformar cap a un model més orientat a les ciutadanes i els ciutadans, cosa que és realment molt complexa. D'altra banda, hi ha la lentitud exasperant de la maquinària administrativa, perquè es garantista, però de vegades aquesta lentitud no es deu només al fet que l'administració sigui garantista. Tu vols fer les coses de pressa però de vegades et trobes amb una paret. Però, en conjunt, diria que l'experiència ha sigut molt positiva, modestament, per les aportacions que jo hi he pogut fer.

En tot aquest temps que ha passat des que tu no ets a l'administració, hi ha figures noves que abans no existien, com el comissionat d'Economia Social i Solidària de l'Ajuntament de Barcelona. Això vol dir que l'economia social i solidària està arribant a l'administració pública?

Jo diria que sí, que l'economia social s'ha situat a l'agenda política, no de manera molt intensa, però la mateixa creació d'un Comissionat d'Economia Social i



Xavier López a la seu de la Fundació Oncolliga, on va tenir lloc aquesta entrevista.

Solidària a l'Ajuntament de Barcelona és una bona notícia, perquè marca tendència i altres municipis i altres ciutats ho imitaran.

Però esperem que això no sigui una moda...

Si serà o no una moda no dependrà, crec jo, només de les administracions, sinó de la mateixa economia social. Ara hi ha un entorn més favorable que fa uns anys, i aquest entorn s'ha d'aprofitar. Com aprofitar-ho? Ens hem de plantejar tenir més impacte i per tenir un més impacte hem de tenir més dimensió i per tenir més dimensió hem de créixer, i per créixer ho podem fer de moltes maneres i una d'elles és la cooperació i les aliances.

En aquest sentit de les aliances, com veus per exemple experiències com la de la Xarxa d'Economia Solidària?

En principi, qualsevol experiència d'aliances i cooperació em sembla positiva en si mateixa. El que sí voldria comentar són dues coses, una quan estàvem parlant abans de l'economia social, que podríem dir que hi ha les que estan més orientades al mercat i les que ho estan menys.

Des del punt de vista de la cooperació i les aliances poden definir aquelles que són més febles i aquelles que són més intenses. I això ho podríem veure analitzant el grau d'implicació i de cessió de sobirania que hi ha en cada cas: què hi posem?, què ens hi deixem? Una federació és una aliança, però és una aliança molt tènue, la XES potser és una aliança una mica més forta i l'aliança més dura que et trobes és quan

“

«La cooperació i les aliances ens han de servir per assolir objectius que en solitari no aconseguiríem o que serien impossibles.»

hi ha una fusió d'entitats. I les aliances es mouen en aquest ventall. Del més lleu al més intens. És interessant i important potenciar i promoure aliances més intenses, fins a la fusió, si s'escau. Suara seria un exemple claríssim, d'una aliança portada a l'extrem. El que van fer va ser llegir el que els estava dient el seu entorn, i era que fa 10 anys el mercat públic de servei d'atenció a les persones va créixer i per tant els operadors s'havien d'adaptar a un mercat que creixia. I començaven a entrar en joc empreses molt poderoses, vinculades al mercat de la construcció, que no tenien l'experiència però sabien contactar amb l'administració i aquest era el seu punt fort. El que van tenir clar les cooperatives que crearien Suara és que s'havia de crear un operador, que malgrat que no seria mai tan gran com aquests se'n podria sortir. Va ser important l'alçada de mires i la generositat de les directives que

van avantposar el projecte i el que s'havia de fer a les seves circumstàncies personals. Les aliances han d'obeir a uns objectius. Estem parlant de cooperació i d'aliances estratègiques. Com he dit abans, la cooperació i les aliances ens han de servir per assolir objectius que en solitari no aconseguiríem o que serien pràcticament impossibles. Dit això, cal determinar quin és l'objectiu i el que s'ha de veure és de quina manera es pot aconseguir. Cal tenir present sempre que les aliances s'han de basar en tres eixos fonamentals: la confiança, la transparència i la voluntat de les parts. I això té avantatges, però també té inconvenients. L'avantatge és que no costa diners, si jo vull créixer puc fer-ho comprant empreses o tenint capacitat pròpia i anar creixent en un creixement orgànic, però les entitats de l'economia social difícilment poden assolir aquest creixement amb la seva pròpia capacitat i com es pot aconseguir és amb aliances.

Així, la intercooperació és imprescindible per créixer... Però no sempre és fàcil.

El que hem de fer és gestionar les emocions. Hi ha una paradoxa en el cooperativisme, i és que la pràctica de la intercooperació entre les cooperatives o la cooperació en un sentit ampli entre entitats de l'economia social ens costa més del que hauria de ser, tot i que sempre diem que forma part dels nostres gens. Si allò que has de fer coincideix amb el que creus, amb el que penses, hauria de ser fàcil. Però això de vegades no s'ha entès així, i el que passa és que la cooperació, amb majúscules, ens costa bastant. Està a l'agenda política però cal consolidar-la. Cal autoexigència del propi sector per fer els canvis que toquen. I l'administració pot ajudar, però al final és el mateix sector el que ha de procurar tirar endavant i fer bé la feina.

PRESERVACIÓ DE MEMÒRIES: LA COL·LECCIÓ DE VÍDEOS

«RAMON PERERA»

«La història d'un grup humà és la seva memòria col·lectiva i té la mateixa funció que la memòria personal en un individu: dotar-lo d'un sentit d'identitat que el fa ser ell mateix i no un altre».

Montse Pallarés
@montpallares





Aquesta afirmació de Josep Fontana, extreta de la introducció del seu assaig *La història dels homes* (Barcelona, 2000) és vàlida per a qualsevol estudi sobre la memòria que haguem de fer. Fer història, és a dir, recopilar el passat amb mirada crítica per poder analitzar no només els fets passats, sinó també les situacions presents i futures, és una tasca que no s'ha de deixar només en mans d'un reducte academicista. Moltes vegades ens lamentem de la manca historiogràfica en referència a esdeveniments que ens afecten i que ens preocupen, i dels quals no en sabem prou. Bé perquè han estat bandejats per l'Acadèmia i el Poder, amb majúscules, bé perquè no han estat objecte d'interès suficient i previ.

Amb la intenció d'esmenar aquesta anomalia, si és que podem anomenar anomalia a la voluntat d'amagar i colgar experiències i històries passades, la Fundació Roca Galès es va proposar crear un arxiu de testimonis orals que apel·lin al nostre passat cooperatiu i que alenin el nostre present i el nostre futur. És per això que des de fa uns mesos l'Observatori de la Vida Quotidiana està realitzant una tasca de preservació de memòries. Amb la voluntat de recopilar les experiències del passat i blindar-les en la seva condició de documents valuósissims i de primera mà i generar un banc visual per a generacions presents i futures.

La nostra voluntat és fugir del post-modernisme que nega la validesa de la història i de l'ètica. En el cas que ens ocupa, la història i l'ètica (els valors) del cooperativisme.

Gràcies a la bona feina encetada per l'Observatori de la Vida Quotidiana (que ja ha realitzat vuit entrevistes a persones vinculades al cooperativisme i

a la Fundació) estem més a prop de dibuixar el mosaic del que vam ser i del que som i ens estem armant de coneixement i d'experiències amb l'objectiu de decidir el nostre futur. Perquè el cooperativisme és viu i es troba en moviment constant.

L'objectiu seminal de la Fundació era, entre d'altres, promoure i difondre el cooperativisme. L'any 1976, en un moment històric convuls per al país, amb la mort recent del general feixista, i 40 anys de dictadura franquista a les esquenes, la situació del cooperativisme era complicada. La dictadura va arrasar els moviments socials i va liquidar les llibertats i la democràcia i les cooperatives que van sobreviure aquesta època (les que no es van declarar franquistes, que també n'hi havia) i les persones que van tirar-les endavant tenien una història per explicar. Aleshores la funció de la Fundació era urgent.

Els temps han canviat i les necessitats del cooperativisme i de les persones cooperativistes també han canviat amb els temps. Ara ja no és tan necessària la feina d'acompanyament; i la visualització de la nostra realitat, així com la de l'economia social i solidària, és cada cop més evident. Tot i que queda molta feina per fer i molts indrets als que arribar i molta pedagogia pendent.

Per què recopilar les veus de les persones que ens han precedit en la història del cooperativisme a casa nostra? Crec que la pregunta es respon sola.

La col·lecció de vídeos Ramon Parera, que agafa el nom del nostre company i patró de la Fundació que va morir fa uns mesos, té l'objectiu de recollir la memòria de persones vinculades a la Fundació Roca Galès i al cooperativisme a Catalunya. A tot arreu del país, des de diferents punts de vista, diferents formes de cooperativisme i diverses visions de la realitat. L'objectiu és preservar aquesta memòria, dimensionar-la i fer-la accessible per a les generacions futures.

Si nosaltres, amb les eines de què disposem, no construïm la nostra història, la història –una altra versió d'aquesta mateixa història– serà construïda contra nosaltres, ja sia pels estats, ja sia per les elits, ja sia pels grups hegemònics del moment.





IMPULSANT LA TRANSICIÓ ECOLÒGICA DES DE L'ESS

Eva Vilaseca
Espai Ambiental Cooperativa
@EspaiAmbiental



Conclusions de les 2es Jornades d'Economia Socioambiental i Solidària

El passat 14 de juny van tenir lloc a la Lleialtat Santsenca les 2es Jornades d'Economia Socioambiental i Solidària, organitzades per Espai Ambiental Cooperativa i per la Comissió d'Ecologia de la Xarxa d'Economia Solidària (XES), que donaven continuïtat al procés iniciat l'any passat amb les 1es Jornades d'Economia Socioambiental i Solidària. Aquestes primeres jornades tenien com a objectiu identificar-nos com a organitzacions ambientals de l'economia social i solidària (ESS) i començar a organitzar-nos per enfortir la dimensió ecològica de l'ESS com a eix transversal. Com a resultat, va néixer la Comissió d'Ecologia de la XES.

Aquesta segona edició ha posat la mirada en **el paper de l'economia social i solidària en la transició ecològica**. En concret, ha posat en valor les entitats i col·lectius que ja estan impulsant processos de transició ecològica des de l'ESS, esdevenint un punt de trobada per potenciar la intercooperació i per traçar estratègies comunes per afrontar els reptes davant de la crisi ecosocial i l'emergència climàtica. Hi han participat un total de 65 persones representants d'organitzacions de l'ESS i de col·lectius ecologistes. Enguany, les jornades han crescut i s'han complementat amb un taller previ que va tenir lloc el dia 12 de juny: «El paper de l'economia social i solidària davant els reptes ambientals globals: una

mirada des del territori», organitzat per la Universitat Autònoma de Barcelona i pel Teler Cooperatiu.

Les jornades es van iniciar amb la ponència «Protestes, propostes i alternatives per a la transició ecològica. Algunes reflexions des de l'economia social i solidària», a càrrec del Koïs (José Luis Fernández Casadevante) de la cooperativa Garua de Madrid. Koïs ens va situar l'ESS en el context del col·lapse, la crisi ecosocial i l'emergència climàtica, i ens va plantejar una sèrie de debats: Qui pilotarà la gran transició ecològica? L'ESS o les grans corporacions? Estem preparats per liderar-ho des de l'ESS? Es va plantejar que per poder afrontar-ho, és clau l'escalabilitat de l'ESS, deixar de pensar en allò micro i orientar-nos a créixer. Es va posar l'exemple del moviment agroecològic, que ha aconseguit l'èxit en el camp cultural (promoure canvi d'hàbits, posar certs temes en l'agenda pública...), però un fracàs en l'àmbit econòmic, ja que no s'han pogut liderar aquests canvis, que han acabat essent liderats per empreses capitalistes. En aquest context, alguns reptes: orientar l'activitat econòmica cap a sectors estratègics, promoure models flexibles, coordinats i replicables, reapropriar-nos de coneixement i pràctiques de l'economia convencional, treballar amb escales més grans més enllà de les ciutats (com les bioregions), teixir aliances amb les polítiques públiques i treballar per la universalitat del moviment.



Kois de Garuacoop ens parla del canvi social. El diseg substitueix un altre diseg. Hem de fer que la gent desitgi viure d'una altra manera.

A continuació, va tenir lloc una taula sobre processos de transició en el món urbà i en el rural des de l'ESS. En concret es va presentar: «Agropolis, procés publicocomunitari, cap a la sobirania alimentària de Barcelona», per part de la Marina Barroso (Comissionat d'Economia Social, Desenvolupament Local i Consum de l'Ajuntament de Barcelona), i «El rol de l'economia social en la sostenibilitat ambiental com a eina de conservació i valoració dels serveis ambientals dels ecosistemes», a càrrec de Maria Mestre (Fundació ENT).

En les intervencions es va respondre per què és important impulsar aquests processos des de l'ESS. Es va posar en relleu la gestió democràtica i la transparència, les relacions de proximitat i confiança, la perspectiva de gènere i la importància de l'arrelament territorial d'aquestes iniciatives per a l'enfortiment socioeconòmic local. També van compartir aspectes clau, oportunitats i principals reptes per a l'impuls de processos de transició. En aquest sentit es va parlar de la intercooperació, la transversalitat i multidimensionalitat, el mercat social, els models de cogestió (públic-cooperatiu-comunitari), i la importància d'aprofundir i enfortir experiències a través del salt d'escala i de models replicables.

En una segona part es va presentar la **Comissió d'Ecologia de la XES**, per part de Nati Yesares, de Solidança, i Oriol Agulló, de Nusos, que van compartir els objectius, accions realitzades i pròxims passos de la comissió. Es va convidar totes les entitats participants a sumar-s'hi i a participar de la propera reunió convocada pel dia **5 de setembre a les 16 h**, al carrer Casp 43, Barcelona (Grup Ecos).

Els objectius de la comissió són:

- **Promoure la intercooperació** de les entitats de la XES, o de les que en puguin formar part, que tinguin en la seva missió assolir la sostenibilitat i el decreixement.
- **Fer visible** la problemàtica socioambiental en el camp dels residus, mobilitat, energia, alimentació, canvi climàtic, turisme, etc. i promoure el consum responsable, l'educació socioambiental i la justícia ecosocial.
- **Sensibilitzar la resta d'organitzacions de la XES** en el tema ambiental i potenciar-lo dins de l'ESS com a línia transversal.
- **Generar discurs davant les institucions** de forma col·lectiva i plantejar solucions.
- **Compartir experiències i generar solucions** a problemàtiques comunes i construir estratègies conjuntes.

La comissió va deixar pas a l'espai d'experiències, que va esdevenir una pinzellada de propostes inspiradores que estan treballant en processos de transició i canvi ecosocial en diferents àmbits: mobilitat, aigua, conservació, consum, agroecologia, residus, comunicació i sensibilització.

Es van presentar: **Bicicargo - transport comunitari a Sants**, un projecte de: Biciclot, CELS, Som Mobilitat, Som Energia, Economat Social, a càrrec d'Arnau Vilardell; **Aigua és Vida**, a càrrec de Miriam Planes; **Bosquerols**, a càrrec de Marc Galafré; **Biblioteca de les coses de la Verneda i la Pau**, un projecte de: Nusos i Rezero, a càrrec d'Oriol Agulló; **Supermercat cooperatiu de Barcelona** (FoodCoop BCN), a càrrec de Carmen Caro; Fundació Deixalles, a càrrec d'Antoni Ramis i **Alter-nativas, hacia un futuro sostenible**, de Red de Transición, Revista *Soberanía Alimentaria*, Biodiversidad y Culturas, a càrrec d'Agustí Corominas.

Com a tancament, Òscar Gussinyer i Laura Comas, de Resilience Earth, cooperativa de la Garrotxa, ens van introduir el concepte de **regeneració ecològica** i van **dinamitzar un espai en el qual les participants** van compartir quins passos poden realitzar des de les entitats per poder avançar cap a models regeneratius. També es va visualitzar la comissió d'ecologia com a eina d'intercooperació i com a espai per vehicular accions conjuntes, i es va proposar que esdevingui un espai per organitzar-se, sumar i de força col·lectiva, un espai per executar accions, una xarxa transparent i operativa, un espai d'incidència, un espai per compartir, que posi les persones al centre i que treballi des de l'empatia i des de les cures.

La jornada va acabar amb el **dinar cooperatiu** a càrrec del cafè cooperatiu de la lleialtat La Capirota. Durant l'estona de dinar i cafè ens van acompanyar les companyes de Pol·len Musical amb música per la transició ecològica - ecologia i ESS a toc de vinil.

Des de la Comissió d'Ecologia i Espai Ambiental Cooperativa **volem compartir la satisfacció pels resultats**, i creiem que a poc a poc les jornades es van consolidant com un espai de trobada per reforçar aspectes que estem treballant des de la comissió d'Ecologia, per crear estratègies comunes i fomentar la intercooperació. Mentre arriba la tercera edició, continuem treballant en altres espais. Per això us convidem a sumar-vos a la comissió, escrivint a ecologia@xes.cat, ja que hi ha molt de camí a recórrer i, com ens recorda Greta Thunberg, se'ns acaba el temps.

LA SELVA ECOSISTEMA CREATIVU, SCCL

Ricard Pedreira
Economista

En aquesta ocasió, el nostre redactor visita la cooperativa La Selva. Ecosistema Creatiu, un estudi de creació i desenvolupament cinematogràfic interessat en la renovació dels processos de producció i difusió i en l'impuls de nous talents. Amb l'objectiu de fer cinema des d'altres mirades i latituds, aposten per dinàmiques àgils i pràctiques centrades en el treball col·lectiu de creació. Cinema incloent, autèntic i divers per a totes les espècies.

Aquesta entrevista va ser feta al local de la cooperativa al barceloní Poble Nou el dia 1 d'abril de 2019, amb Lucía Dapena, Liliána Díaz, Matheus Mello i Jana Montllor.



Foto d'equip



LA SELVA

ELECCIÓ COOPERATIVA

Vam crear una cooperativa perquè estàvem cansats de les estructures verticals i la gran jerarquia que ja existeix en el cinema. També perquè connecta amb el treball que volem fer que parteix de col·lectivitzar els processos creatius i de construir uns fluxos de treball més democràtics en l'art cinematogràfic. Ens sentíem identificats amb aquesta manera de fer i volíem ser el nostre propi agent de canvi, per això ens vam decidir a crear La Selva.

LES PERSONES SÒCIES

Som cinc socis: Lucía Dapena, Liliana Díaz, Matheus Mello, Jana Montllor i Melisa Ramírez. Tots venim del cinema, però tenim especialitats i titulacions diferents: direcció, tallers, producció, gestió cultural, documentals i comunicació. Aquesta diversitat de coneixements és la nostra força més gran, ja que totes ens complementem i podem abraçar diferents processos dins la producció cinematogràfica.

ENTORN L'OBJECTE

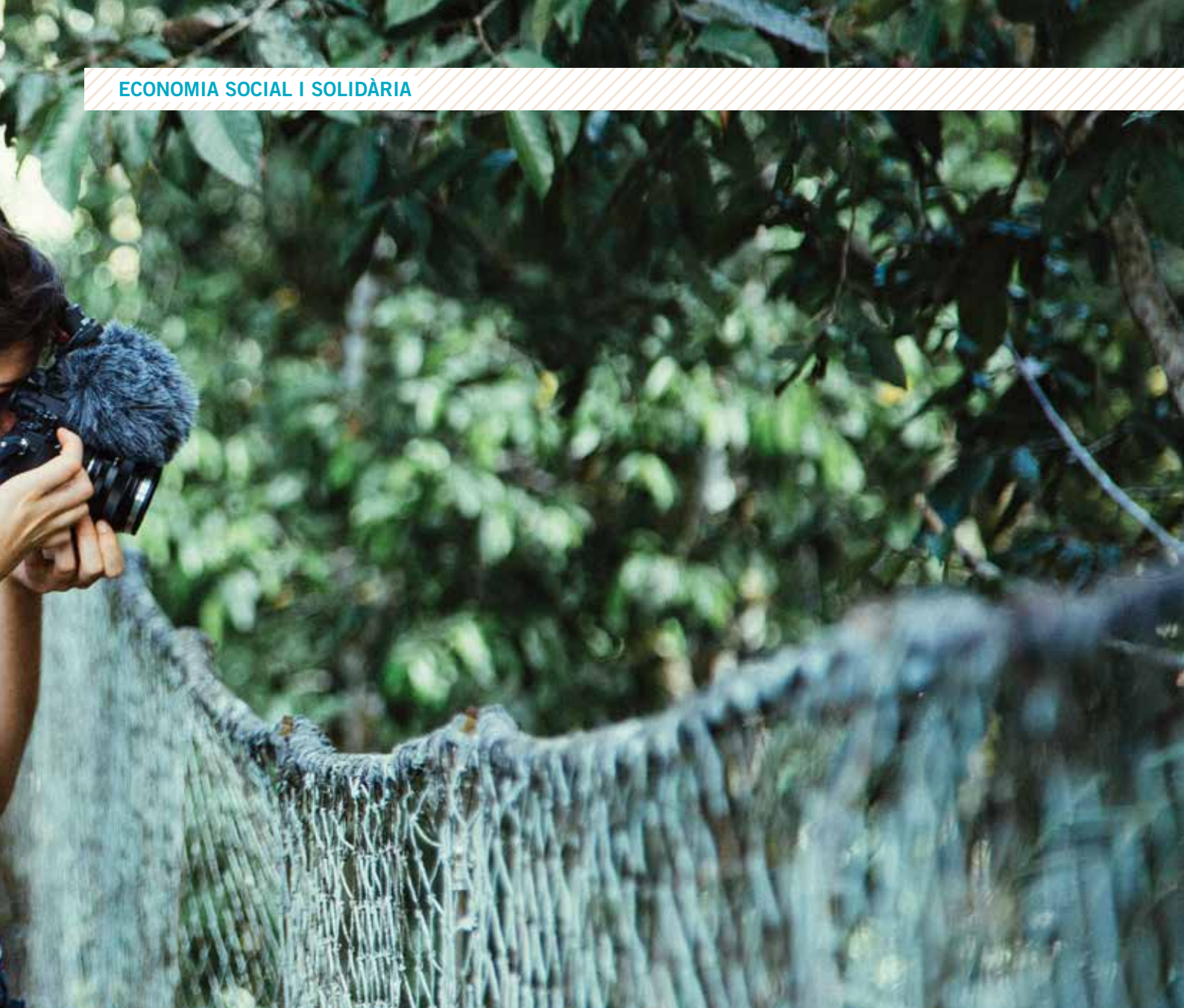
Per nosaltres, La Selva és un espai d'experimentació de tots els processos creatius cinematogràfics, des de l'escriptura a la postproducció passant per altres formes de difondre obres i continguts. Produïm pel·lícules que diversifiquin les mirades del món i permetin repensar la imatge des d'una perspectiva que conflueixi amb visions decolonials, feministes i llibertàries, entre d'altres afins.

ENTORN EL NOM I ALTRES

Per què el nom «La Selva»? Som com diferents animalets dins una selva, amb diferents mirades i inquietuds, i dins d'aquesta estructura tenim la llibertat de fer el que veritablement volem: un espai horitzontal on tots podem tenir una veu. La Selva pretén tenir una idea d'autor més àmplia i creativa en la qual no només el director és l'autor, sinó que dona una valoració artística i autoral a tots els oficis del cinema, (so, muntatge, fotografia, etc.) i posar l'accés al cinema a l'abast de tothom, perquè deixi de ser una disciplina artística tan elitista. La

naturalitat del cine és un treball col·lectiu i la estructura hauria de ser més una cooperativa que una indústria. Malgrat que cada un tenim projectes individuals, els processos creatius són molt solitaris. Es tracta de unir forces, col·lectivitzant les maneres de fer art. Entre totes podem treballar l'ecosistema complet des de la creació fins a la distribució. Establim un circuit tancat que es retroalimenta, però és flexible. Per això es diu *ecosistema creatiu*. Ara no tenim més equip que el que formem les sòcies, però quan posem en marxa projectes més importants, sí que tenim pensat créixer i comptar amb més professionals i artistes. La idea és crear xarxa.

Quines són les vostres especialitats? (Lucía) Estic especialitzada en documentals, desenvolupament de projectes i escriptura, desenvolupar la idea abans de rodar. (Matheus) Jo m'encarrego de la producció, agafar els projectes, donar-los forma i buscar finançament. (Liliana) Jo també faig producció, però també direcció, escriptura, assessoria de projectes i formació per a nous directors. (Jana) Jo faig



gestió cultural, antropologia visual i creació d'esdeveniments per mostra el cinema. (Melisa) I jo tracto més la part visual, fotografia, vídeo i disseny gràfic.

ELS ENCÀRRECS I LA TRIA

A vegades triem els productes que treballem i a vegades ens els proposen. Vam començar la activitat fa uns deu mesos i ja tenim diverses pel·lícules en marxa que esperem donin els seus fruits: Tenim una pel·lícula titulada *Xiao Qiang. Primera ensoñación*, dirigida per Xisi Sofia Ye Chen, que va a rodar pel seu compte i nosaltres li hem proporcionat el procés de tancament i la distribució; la pel·lícula *El vaixell i el mar*, dirigida per Everlane Moraes i Lara Sousa sobre l'afrodescendència i la negritud entre el Brasil i Moçambic; *La véritable histoire de Willi Muñoz*, dirigida per Jana Montllor sobre la figura del seu pare, Ovidi Montllor i la memòria col·lectiva; i la pel·lícula documental *O Silêncio Herdado*, dirigida per Lucía Dapena que narra la història del seu avi, esclau del franquisme, durant la postguerra espanyola.

Treballem programes de creació, cine de autor, directors emergents, producció de continguts. Però no publicitat. Preferim apostar per la formació. D'aquí poden sortir pel·lícules amb mirada pròpia... Ajudem que es facin professionals, ja que aquest punt no queda mai cobert. Aquest any tenim un programa anomenat l'«Acceleradora de Cinema: Lucrecia Martel: Sons d'Estiu», una trobada de realització entre 45 directors emergents i la directora argentina, que se celebrarà del 6 al 15 de juny a Barcelona. D'aquesta trobada sortiran 45 curtsmetratges que seran distribuïts en importants festivals internacionals. Amb altres experiències de formació anteriors, diferents curtsmetratges van ser projectats a Locarno, Berlinale, Clermont Ferrand...

LA CONCURRÈNCIA

Productors potencialment competidors en tenim a l'àrea de producció de pel·lícules, però més els veiem com a possibles aliats, ja que els nostres interessos són els mateixos: fer cinema amb mirades interessants i diverses. Com

que els nostres programes de formació són originals, la competència en aquesta àrea és menor, tot i que ja ens els han copiat.

ELS NÚMEROS

Pensem cobrir la facturació anual establerta pel primer any –respon Matheus, el productor–. Vam començar a treballar oficialment el gener de 2019, però estem en marxa des de setembre 2018. Ens ha servit per pensar molt bé la estructura i per acoblar les feines a fer. De moment hem començat a cobrar petites coses, però esperem ja entrades durant l'any.

EL FUTUR

D'aquí a 10 anys ens veiem treballant el cine de una altra manera. Ens veiem consolidats, fent moltes més pel·lícules. I gestionant el nostre propi espai de trobada cinematogràfic on pensar i desenvolupar els nostres programes i projectes: una fàbrica de creació de cinema.

Disfunció cranio- mandibular

Carles Ametller

Cos, cooperativa de salut
@COScooperativa

Que aixequi la mà qui no premi les dents, ja sigui tot el dia o només de nit...

Els odontòlegs constaten a les seves consultes que només una petita part de la població aixecarà la mà.

Per tothom és conegut que la societat actual ens empeny a portar un ritme de vida accelerat. Alguns afirmen que l'estrès i/o ansietat que això genera és la plaga de la nostra època actual. Ben cert és que el fet d'estar sotmès a estrès de forma perllongada altera els nostres mecanismes fisiològics a molts nivells i pot generar o facilitar l'aparició de diferents processos patològics. Un de molt comú és el dolor orofacial, produït principalment per la disfunció temporomandibular.

El dolor orofacial comprèn tots els dolors d'aquesta regió i també dolors irradiats, és a dir, que tenen origen en aquesta regió i que arriben més enllà: a la resta del crani, al coll, a la nuca o fins i tot cap a la línia de les espatlles. Aquest fenomen es deu a la complexitat anatòmica i fisiològica que ens trobem en aquesta zona, on les diferents estructures s'interrelacionen i interactuen d'una forma notable.

Totes aquestes disfuncions poden tenir diferents orígens. Els més importants, com ja anticipàvem, els trobem en el camp psicosomàtic i emocional, en forma d'estrès i d'ansietat, però també poden ser traumatismes de diferent tipus, ja en edats primerenques, fins i tot al moment del part, o en edat adulta. Altres causes poden ser infeccions, canvis hormonals, canvis articulars degeneratius, iatrogènia, problemes d'oclusió...

En el cas concret de la disfunció temporomandibular, l'abast del fenomen és el de la regió de l'articulació entre la mandíbula i el crani (concretament a l'os temporal) i els músculs de la masticació i els teixits annexos.

Aquesta disfunció temporomandibular afecta un 6-12% de la població, en una proporció favorable a les dones 4:1 respecte als homes. Sovint té origen en el bruxisme, el nom tècnic que denomina el fet de prémer les dents o de fer-les grinyolar fregant-les entre elles, durant la vigília i/o el son.

Com podem comprovar que ens trobem davant d'un cas de la disfunció temporomandibular? Per saber identificar-la només cal preguntar-se:



- Tinc sorolls articulars i/o dolor a la mandíbula quan menjo o quan obro i tanco la boca?
- Tinc dificultats per obrir o tancar la boca?
- Tinc mals de cap?
- Tinc dolor a la boca de més de tres mesos d'evolució?



ARXIU

Si alguna de les respostes és afirmativa, caldria pensar a fer-se una valoració per part d'un professional competent. La complexitat d'interrelacions que es produeixen en aquesta localització, per altra banda tant important per al bon funcionament de la resta del cos, fa que sigui especialment important regular-ne les alteracions i, abans, cal fer un bon diagnòstic:

En el dolor orofacial, caldrà la valoració exhaustiva per part de l'odontologia, que confirmarà o descartarà que sigui un problema dental, articular, muscular, vascular... i en proposarà la solució amb la tècnica més adequada. És important fer-ho seguint els criteris de l'odontologia integrativa, preventiva i conservadora.

L'osteopatia s'encarregarà d'estudiar funcionalment les tensions i mobilitat de les diferents parts de la regió: crani-mandíbula, tensions linguals, de raquis cervical i de la regió del cinturó escapular i de primeres costelles, i les intentarà resoldre amb el seu ventall de tècniques. Possiblement es proposin exercicis d'autotractament, per tal d'ampliar l'efecte del treball osteopàtic. Un altre possible abordatge de l'osteo-

patia pot ser el pal·liatiu, sobretot quan la persona a tractar està utilitzant alguna ortodòncia per corregir el seu equilibri bucal o quan ja hi ha un dany estructural irreparable. Cal anotar que les ortodòncies, si bé necessàries en alguns casos, poden produir diferents nivells de tensió a la boca en particular però també a la resta del crani i cervicals, per les ja esmentades interrelacions. En aquest cas l'objectiu serà reduir aquest efecte secundari mentre duri el procés.

La teràpia neural pot ser important per resoldre alteracions del sistema nerviós que puguin ser el desencadenant del dolor i de la disfunció. En aquest cas concret, el tractament sol ser molt local, a diferència d'altres alteracions on la teràpia neural se sol aplicar a una àrea més extensa i no necessàriament a prop del símptoma. També es pot utilitzar tenint en compte el seu efecte miorelaxant.

No es pot obviar el treball psicoterapèutic per ajudar la persona a corregir i/o regular els seus nivells d'ansietat i estrès. Segons el cas, es requerirà una intervenció puntual o una de més perllongada en el temps.

Altres tècniques que poden ser molt útils i efectives en el tractament del dolor orofacial són la medicina tradicional xinesa (sobretot amb l'acupuntura) o la reflexologia podal.

La medicina integrativa és la millor solució: el fet de determinar adequadament quin és el motiu de la disfunció craniomandibular de cada cas i saber les indicacions de cada teràpia és, a part de la posterior coordinació dels diferents professionals de la salut que intervinguin, la clau per seguir el millor pla terapèutic i assegurar-se el millor resultat possible.

Amb Arg Cooperativa pots fer un consum responsable tot impulsant el mercat social



www.arc.coop



Fem créixer el
moviment cooperatiu
i donem veu a les
cooperatives de treball

Federació de Cooperatives
de Treball de Catalunya

Primăria 15, 1r pis
08014 Barcelona
933 18 41 62

www.cooperativehall.coop

Presenta a los señores,
según nos a

Facebook | Twitter



Cooperatives de Trabalho de Colômbia

PREMIS



**economia
social**

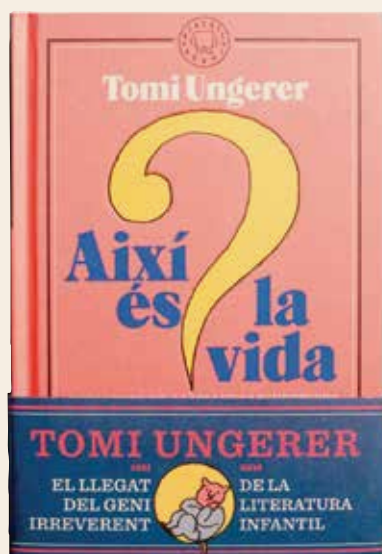
**TERCER SECTOR
ECONOMIA SOCIAL
O COOPERATIVES**

www.aracoop.coop/premis



% **score**
score





Pensar i (re) descobrir el món de la mà d'un bandit

Núria Càrcamo Bonet
Llibretera a la Llibreria Sendak
@LlibreriaSendak

«Una filosofia que no proposa receptes per a la vida quotidiana no és res més que una gimnàstica cerebral massa acrobàtica per a la majoria dels mortals.» Són paraules de Tomi Ungerer, el bandit lúcid i irreverent de la literatura infantil, a propòsit de les seves respostes a les preguntes enviades per nens i nenes a la revista francesa *Philosophie Magazine*, ara traduïdes al català i al castellà i publicades en un sol volum per l'editorial Blackie Books.

Preguntes sobre l'amor, l'amistat, la família, la mort, l'univers, els diners, la por, la religió, la natura, la relació amb els adults, etc., són contestades d'una manera inimitable, com ho és, de fet, tota la seva obra. Són respostes concises, a voltes colpidores –Ungerer obre les portes a la seva intimitat tot recordant sovint la seva infantesa, marcada per la Segona Guerra Mundial–, escrites sempre des de la proximitat i la independència moral de qui creu fermament en la llibertat de pensament i l'humor com a eina per subvertir la realitat.

Ungerer, el nen gran amant de l'absurd, mai va caure en la condescendència o el paternalisme. Al llarg dels

més de 140 llibres que va escriure i il·lustrar, sempre va demostrar una capacitat natural per posar-se en el lloc dels nens i nenes tot dirigint-se a ells amb paraules adultes però comprensibles. «Tot es pot superar amb el somriure i el respecte», afirmava l'autor nascut a Estrasburg i mort enguany a Cork, a la seva estimada Irlanda. De fet, la dona de Tomi Ungerer solia dir que mai s'havia fet adult del tot. Quina meravella, oi?

El prolífic autor va saber trobar l'equilibri perfecte entre la seva increïble imaginació, la mirada divertida i innocent i el joc constant amb l'horror i la por. El resultat: espurnes de saviesa que són un aperitiu de la vida; una porta oberta al món tal i com és, sense edulcorants ni censura. Com oblidar, en aquest sentit, els seus llibres sobre ogres, serps, ratpenats i pops que, de sobte, es converteixen en herois adorables. *Críctor*, *Adelaida*, *Rufus*. *El ratpenat apassionat dels colors*, *El ogro de Zeralda*... en són només alguns exemples. Obres que, com aquesta, són una mostra del compromís d'Ungerer en contra de l'odi, la injustícia, la discriminació i la violència.

A *Així és la vida*. Respostes filosòfiques i divertides a preguntes de nens i nens, Ungerer respon a preguntes tals com per què existeixen els diners?, com sabem que estimem?, què es guanya quan s'ha guanyat la guerra?, qui va construir el cel?, què vol dir ser gran?, si em peguen, m'hi puc tornar per defensar-me?, és interessant, morir-se?, per què a vegades em sento invisible?, les pedres poden pensar?, està bé que hi hagi zoos? I tot des d'una manera de pensar basada en el dubte, amanida amb anècdotes autobiogràfiques «del nen que va viure una guerra i va veure moltíssimes coses horribles», sense oblidar que, davant l'inexplicable, la imaginació és l'aliment ideal per als nostres somnis.

Aquest és un llibre per a tota la família: per als nens i nenes curiosos que pregunten sense descans i per als pares i mares que cerquen una nova manera de respondre-les. Un regal per a tota la vida guanyador del prestigiós Premi Hans Christian Andersen, a qui Maurice Sendak, autor d'*Allà on viuen els monstres*, va definir com «un geni espectacular».

Així és la vida. Respostes filosòfiques i divertides a preguntes de nenes i nens

Tomi Ungerer. Traducció de Jordi Martín Lloret.

Barcelona: Blackie Books, 2019

ISBN: 978-84-17552-31-2

Pàgines: 176

Aquest llibre el trobareu a la llibreria Sendak



SUMEM PER IMPULSAR EL FUTUR DE LES **EMPRESSES D'ECONOMIA SOCIAL**



DIRIGIT A
COOPERATIVES
I SOCIETATS
LABORALS

LÍNIA DE FINANÇAMENT EaSI ECONOMIA SOCIAL:

LABORAL Kutxa ha signat, amb el Fons Europeu d'Inversions, la major línia dedicada exclusivament a l'economia social a Europa, 50 milions d'euros.

si voleu més informació contacteu amb

Jesús Camarero - Telèfon: 93 201 26 44

jesus.camarero@laboralkutxa.com

AMB LA
COL·LABORACIÓ
DE:



Aquest finançament té el suport de la Unió Europea en el marc de l'instrument de garantia establert de conformitat amb el Reglament (UE) núm. 1296/2013 del Parlament Europeu i del Consell, relatiu a un Programa de la Unió Europea per a l'Ocupació i la Innovació Social «EaSI». Aquesta garantia està finançada per la Unió Europea en el marc del Programa per a l'Ocupació i la Innovació Social «EaSI».


LABORAL
kutxa

Hi ha una altra manera